

นโยบายการคลังกับการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน Fiscal Policy and Solving Household Debt Problems

พิมพ์ชนก ศรีบัวอ่อน*, นิภาพรณ เจนสันติกุล และฐาลินี สังขจันท์
Pimchanok Sribuaon, Nipapan jensantikul and Thalinee Sangkachan

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Faculty of Humanities and Social Science, Khon Kaen University

*Corresponding Author, Email: pimchanok.sbon@gmail.com

Received 19/10/2025 | Revised 11/11/2025 | Accepted 11/11/2025

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานการณ์หนี้ครัวเรือนในประเทศไทย นำเสนอนโยบายการคลังกับการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน และมาตรการแก้ไขหนี้ครัวเรือนในระบบของรัฐบาล ผลการวิเคราะห์ พบว่า สถานการณ์หนี้ครัวเรือนของประเทศไทยทวีความรุนแรง โดยเฉพาะในกลุ่มรายได้น้อยและปานกลาง มีสาเหตุหลักมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้ไม่เพียงพอกับค่าครองชีพ และความไม่มั่นคงในอาชีพ อีกทั้งยังมีปัจจัยทางสังคมและพฤติกรรม เช่น ค่านิยมบริโภคนิยม การเข้าถึงสินเชื่อง่าย และการขาดวินัยทางการเงิน ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากตกอยู่ในวงจรหนี้สินเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการดำเนินนโยบายการคลังที่มุ่งเน้นสวัสดิการของประชาชนส่งผลเสียต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในระยะยาว เช่น ทำให้ประชาชนเพิ่มการบริโภคและลดการออม ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนในระดับมหภาคเพิ่มมากขึ้น รวมถึงประชาชนขาดวินัยทางการเงินการใช้จ่ายอันนำไปสู่การมีภาระหนี้สินที่มากขึ้น ดังนั้นการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนจึงเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลไม่ควรมองข้ามทั้งในเชิงของการแก้ไขปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และการส่งเสริมวินัยทางการเงินของประชาชน

คำสำคัญ: นโยบายการคลัง; หนี้ครัวเรือน

Abstract

This academic article aims to present the household debt situation in Thailand, present fiscal policy and its implications for addressing household debt, and present government measures to address household debt within the system. The analysis reveals that household debt in Thailand has become increasingly severe, particularly among low- and middle-income groups. This is primarily due to economic factors such as insufficient income to cover the cost of living and job instability. Social and behavioral factors, such as consumerism, easy access to credit, and a lack of financial discipline, have resulted in a

significant number of people falling into a cycle of chronic debt. Furthermore, fiscal policies focused on public welfare have negatively impacted long-term economic recovery, leading to increased consumption and decreased savings, resulting in a widening gap between savings and investment at the macro level. Along with this, the public lacks spending discipline, potentially leading to increased debt burdens. Therefore, addressing household debt is a key issue that the government should not overlook, addressing access to capital, reducing interest rates, and promoting financial discipline among the public.

Keywords: Fiscal Policy; Household Debt

บทนำ

ปัจจุบันหนี้ครัวเรือนกลายเป็นความกังวลทางเศรษฐกิจมหภาคของไทย อันเนื่องมาจากแนวโน้มของหนี้ครัวเรือนต่อ GDP เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ COVID-19 และในช่วงที่ผ่านมา ท่ามกลางปัญหาเศรษฐกิจถดถอย รัฐบาลจำเป็นต้องใช้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่าง ๆ อาทิ นโยบายรถยนต์คันแรกให้ครัวเรือน และเงินอุดหนุนจากภาครัฐช่วง COVID-19 เป็นต้น เพื่อประคับประคองการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะสั้น ส่งผลให้หนี้ครัวเรือนสะสมในระยะยาวเพิ่มขึ้นจนคาดการณ์ว่าจะสูงขึ้นถึงร้อยละ 91.5 ของ GDP ณ สิ้นปี 2567 หรือมีมูลค่าหนี้ครัวเรือนเกือบ 17 ล้านล้านบาท และท้ายที่สุดหนี้ครัวเรือนระดับสูงดังกล่าวย่อมส่งผลให้ระดับการบริโภคของครัวเรือนลดลง และอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจจะล่อตัวลงในระยะยาว (ฤทธิชัย กิจเจริญทรัพย์, 2567) โดยมีงานวิจัยหลายฉบับต่างสนับสนุนให้เห็นว่ามีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ อาทิ งานของปัทมา กลานรงค์ (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ครัวเรือนจากบัตรเครดิต ของคนวัยทำงาน ในเขตสาทร กรุงเทพมหานคร หรืองานของมาริสาสกุลวัฒนา (2564) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้การศึกษาของกลุ่มพนักงานวัยเริ่มทำงานของบริษัทเอกชน และงานของจิรารัตน์ ไชยสาส์ (2566) ที่ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดภาระหนี้สินของประชาชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ต่างสรุปว่าปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการทำงาน ปัจจัยพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออม และลักษณะการก่อหนี้สินมีผลต่อการก่อหนี้ สอดคล้องกับธนวรรณ พลวิชัย (Thai PBS, 2568) อธิกรณบดีและประธานที่ปรึกษาศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กล่าวว่า จากการสำรวจ พบว่าปี 2568 ประเทศไทยมีหนี้เฉลี่ยครัวเรือนเฉลี่ย 740,596.94 บาท/ครัวเรือน ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อน 22.1 % ทั้งนี้ 69.9% เป็นหนี้ในระบบ และ 35% เป็นหนี้นอกระบบ จะเห็นได้ว่าสัดส่วนหนี้นอกระบบปีนั้นเพิ่มขึ้นจากปีก่อนซึ่งอยู่ที่ 30.1% โดยมีอัตราผ่อนชำระต่อเดือนรวม 20,290.37 บาท ขยายตัวเพิ่มขึ้น 8 % โดยสาเหตุหลักเกิดจากเศรษฐกิจไม่ดี รายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย ค่าครองชีพสูงขึ้น และสินค้าเกษตรราคาตกต่ำ ขณะที่หนี้นอกระบบก็พุ่งสูงขึ้น เพราะสินเชื่อบนระบบตั้งตัวแบงก์ไม่ปล่อยกู้ทำให้สินเชื่อดิตถลบต่อเนื่อง 4 ไตรมาสแล้ว หลังจากนั้นต้องจับตามอง NPL เป็นพิเศษ เพราะมีเอ็นพีแอลที่อยู่กลุ่มต้องจับตามองพิเศษ 6% ขณะที่เอ็นพีแอลในกลุ่มที่ทำให้ธนาคารต้องตั้งสำรองอยู่ที่ 4% ทำให้คนผิมนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้น แม้ว่ารัฐบาลจะมีการกำหนดนโยบายการคลังแต่การดำเนินนโยบายดังกล่าวมุ่งเน้นผลระยะสั้น โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบระยะยาวอย่างเช่น มาตรการคืนภาษีสรรพสามิตรถคันแรก แม้จะช่วยกระตุ้นยอดขายรถยนต์ในระยะสั้นแต่ในระยะยาวโครงการนี้เพิ่มแนวโน้มการผิมนัดชำระหนี้ของผู้ร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งการขาดดุลการคลังเรื้อรัง

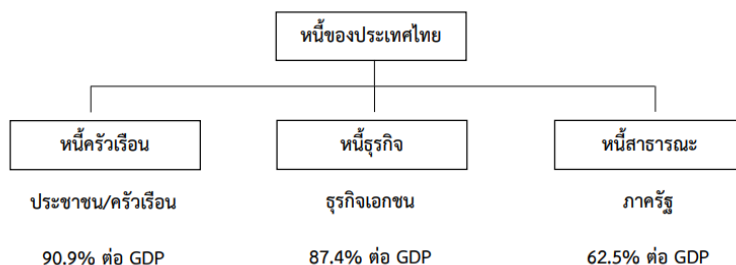

ส่งผลให้รัฐบาลมีภาระหนี้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันอยู่ที่ราว 10% ของงบประมาณทั้งหมด และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 15% ในอีก 5 ปีข้างหน้า (อิทธิพร มหิตาเจริญ, 2567)

จากความเป็นมาข้างต้นเป็นที่มาของบทความวิชาการเรื่องนโยบายการคลังกับการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานการณ์หนี้ครัวเรือนในประเทศไทย นำเสนอนโยบายการคลังกับการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน และมาตรการแก้ไขหนี้ครัวเรือนในระบบของรัฐบาล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สถานการณ์หนี้ครัวเรือนในประเทศไทย

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ (2567) ระบุว่า ประเด็นหนี้สินของประเทศไทยกลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากประชาชนภายในประเทศเป็นวงกว้าง ถึงผลกระทบที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยหรือไม่หากพิจารณาจากข้อมูลในปัจจุบัน พบว่า ประเทศไทยมีหนี้ครัวเรือนเป็นมูลค่ากว่า 16.2 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90.9 ต่อ GDP หนี้ภาคธุรกิจ 12.7 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 87.4 ต่อ GDP และหนี้สาธารณะ 11.3 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 62.5 ต่อ GDP แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หนี้สินในประเทศไทย

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์ (2567)

หากพิจารณาเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่จัดอยู่ในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ หรือ Emerging market economies เช่นเดียวกับไทย จากข้อมูลธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank of International Settlement: BIS) ปรากฏว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนของหนี้ครัวเรือนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging market economies) ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 47.6 ต่อ GDP (ข้อมูลไตรมาสที่ 3/66) โดยประเทศตลาดเกิดใหม่อื่น ๆ ที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น อินโดนีเซีย อินเดีย จีนและมาเลเซีย มีสัดส่วนของหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ในระดับร้อยละ 16.3 37.2 62.4 และ 68.5 ตามลำดับ

ประเทศไทยมีหนี้ครัวเรือนสะสม ณ ไตรมาสที่ 3/66 มูลค่า 16.2 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.3 และมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 90.9 ต่อ GDP โดยหนี้จากสินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์เป็นหนี้ครัวเรือนที่มีมูลค่าสะสมมากที่สุด จำนวน 5.5 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.6 (ขยายตัวมากเป็นอันดับ 2 รองจากหนี้จากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ) รองลงมาเป็นหนี้จากสินเชื่อส่วนบุคคล หนี้จากสินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ หนี้จากสินเชื่อเพื่อยานยนต์ หนี้จากสินเชื่ออื่น ๆ หนี้จากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ และหนี้จากสินเชื่อบัตรเครดิต ตามลำดับ

- หนี้จากสินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าสะสมอยู่ที่ 5.5 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 33.8 ของมูลค่าหนี้ครัวเรือนทั้งหมด ขยายตัวร้อยละ 4.6 ขยายตัวในอัตราชะลอลงจากไตรมาสที่ 2/66 ที่ขยายตัวร้อยละ 4.9

- หนี้จากสินเชื่อส่วนบุคคล มีมูลค่าสะสมอยู่ที่ 3.1 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.3 ของมูลค่าหนี้ครัวเรือนทั้งหมด ขยายตัวร้อยละ 3.5 เร่งตัวขึ้นจากอัตราขยายตัวร้อยละ 3.2 ในไตรมาสที่ 2/66 สะท้อนถึงความต้องการสภาพคล่องของครัวเรือนบางกลุ่ม อาทิ กลุ่มที่รายได้ยังไม่พื้้นตัวมีเหตุฉุกเฉินและจำเป็นต้องใช้เงินหรือนำไปชำระหนี้สินหรือ รีไฟแนนซ์หนี้บัตรเครดิต

- หนี้จากสินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ มีมูลค่าสะสมอยู่ที่ 2.9 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.8 ของมูลค่าหนี้ครัวเรือนทั้งหมด ขยายตัวร้อยละ 0.2 ชะลอลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 0.5 (YoY) ในไตรมาสที่ 2/66

- หนี้จากสินเชื่อเพื่อยานยนต์มีมูลค่าสะสมอยู่ที่ 1.8 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 11.2 ของมูลค่าหนี้ครัวเรือนทั้งหมด ขยายตัวร้อยละ 0.2 ชะลอลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 1.0 ในไตรมาสที่ 2/66 เนื่องจากการเข้มงวดการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งยังคงกำหนดเงื่อนไขสัญญาการกู้ยืมที่เข้มงวดจึงทำให้มีผู้ถูกปฏิเสธการขอสินเชื่อมากขึ้น

- หนี้จากสินเชื่ออื่น ๆ มีมูลค่าสะสมอยู่ที่ 1.6 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 9.9 ของมูลค่าหนี้ครัวเรือนทั้งหมด ขยายตัวร้อยละ 2.8 ชะลอลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 3.8 ในไตรมาสที่ 2/66 โดยสินเชื่ออื่น ๆ ประกอบด้วย สินเชื่อเพื่อซื้อหลักทรัพย์ สินเชื่อเพื่อการศึกษา และสินเชื่อที่ไม่สามารถจำแนกวัตถุประสงค์การกู้ยืมได้

- หนี้จากสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ (สินเชื่อจำนำทะเบียนรถ สินเชื่อบัตรเครดิตเงินสด) มีมูลค่าสะสมอยู่ที่ 8 แสนล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.1 ของมูลค่าหนี้ครัวเรือนทั้งหมด ขยายตัวร้อยละ 15.6 เป็นหนี้ครัวเรือนที่มีการขยายตัวมากที่สุด แม้ว่าจะลดลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 18.0

ในไตรมาสที่ 2/66 ซึ่งหนี้สินจากสินเชื่อประเภทนี้เป็นสินเชื่อที่ขออนุมัติง่าย สะดวกรวดเร็ว เป็นการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชนแทนการใช้เงินกู้นอกระบบ เพื่อสนับสนุนการขาดสภาพคล่องชั่วคราวที่จำเป็นต่อการดำรงชีพหรือการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตาม สินเชื่อประเภทนี้มีอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมสูงทั้งนี้ การขยายตัวของหนี้ครัวเรือนประเภทนี้สะท้อนว่า ยังมีประชาชนกลุ่มเปราะบางที่สถานะทางการเงินขาดสภาพคล่อง หรือขาดแคลนรายได้ หรือรายได้ยังไม่กลับมาเพิ่มขึ้นได้เพียงพอต่อภาระรายจ่าย

- หนี้จากสินเชื่อบัตรเครดิต มีมูลค่าสะสมอยู่ที่ 5 แสนล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.8 ของมูลค่าหนี้ครัวเรือนทั้งหมด ขยายตัวร้อยละ 1.9 ชะลอลงจากที่ขยายตัวร้อยละ 2.5 ในไตรมาสที่ 2/66

ทั้งนี้ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย (2567) ระบุว่า หนี้ครัวเรือนไทยแบ่งออกเป็นสองกลุ่มหลัก ได้แก่ หนี้ในระบบ เช่น สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 35.2) สินเชื่อรถยนต์ (ร้อยละ 22.6) สินเชื่อส่วนบุคคลและบัตรเครดิต (ร้อยละ 18.7) หนี้นอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 7.7 ของหนี้ทั้งหมด มักมาจากนายทุนหรือผู้ให้กู้ในชุมชน ซึ่งคิดดอกเบี้ยสูง และมีกระบวนการเรียกเก็บหนี้ที่ไม่เป็นธรรม

นอกจากนี้ยังพบว่า จุดประสงค์ในการกู้ยืม ส่วนใหญ่คือเพื่อการบริโภค (เช่น ค่าอาหาร ของใช้ ค่ารักษาพยาบาล) รองลงมาคือการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ และการซื้อทรัพย์สิน เช่น บ้านหรือรถยนต์ สอดคล้องกับ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ (2566) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของครัวเรือนไทยพบว่า ครัวเรือนไทยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายอุปโภคบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 7.52

มีความเสี่ยงต่อการผิมนัดชำระหนี้ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของครัวเรือนไทยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวโน้มในการเป็นหนี้ของครัวเรือน ได้แก่ เพศ เขตที่อยู่อาศัย อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวนสมาชิกผู้พิการในครัวเรือน รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน การออม การเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน และสถานะการทำงาน โดยแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ทางการเงิน การมีเงินออมสำรองเผื่อเหตุฉุกเฉินเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงิน มีนโยบายช่วยเหลือทางการเงินแก่ครัวเรือนที่มีผู้พึ่งพิงหรือต้องอุปการะผู้พึ่งพิง ส่งเสริมการออมเงินในระยะยาว และเร่งลดสัดส่วนหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคของครัวเรือน

นโยบายการคลังกับการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน

นโยบายการคลังถือเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยลักษณะของนโยบายการคลังแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะคือ หนึ่งนโยบายการคลังแบบอัตโนมัติ (Automatic Change) และนโยบายการคลังแบบตั้งใจ (Discretionary Change) การกำหนดลักษณะนโยบายการคลังของแต่ละประเทศต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลที่แบ่งได้ เป็นสามประการ คือ หนึ่งช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรมีความเป็นธรรม สองรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศให้มีความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง และสามจัดให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นระบบและเป็นธรรม

นโยบายการคลังเป็นนโยบายทางด้านรายรับและรายจ่ายของรัฐบาล รายรับของรัฐบาลได้มาจากการเก็บภาษีอากร เงินกู้และเงินคงคลัง ส่วนรายจ่าย ได้แก่ การใช้จ่ายต่าง ๆ ของรัฐในแต่ละปี รัฐบาลจะประมาณการรายรับและรายจ่ายของปีต่อไปไว้ล่วงหน้า เรียกว่า งบประมาณประจำปี การคลังของรัฐบาลจะแตกต่างจากการคลังของเอกชนเพราะการคลังของรัฐบาลจะกำหนดรายจ่ายเป็นตัวตั้ง ถ้ารายได้ไม่พอ กับรายจ่ายหรือขาดดุลการคลังรัฐบาลก็จะก่อหนี้มาชดเชยหรือนำเงินคงคลังออกมาใช้การก่อหนี้สาธารณะ ถ้ารัฐบาลก่อหนี้โดยการพิมพ์ธนบัตรเพิ่มก็จะเป็นการเพิ่มปริมาณเงิน ทำให้อัตราดอกเบี้ยลดลง อาจเกิดภาวะเงินเฟ้อได้ การดำเนินนโยบายการคลังจะมีผลกระทบต่อปริมาณเงินของประเทศด้วย รายได้ส่วนใหญ่ของรัฐบาลได้มาจากการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งมีผลกระทบต่อปริมาณเงินของประเทศด้วย รายได้ส่วนใหญ่ของประชาชน ส่วนการใช้จ่ายต่าง ๆ ของรัฐบาลก็จะมีผลกระทบต่อการผลิต การจ้างแรงงาน และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การดำเนินนโยบายการคลังมีความสำคัญเพราะมีผลกระทบต่อสาธารณะเป็นอย่างมาก นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล มักใช้ควบคู่กับนโยบายการเงินเสมอ อย่างไรก็ตาม โดยตัวของนโยบายการคลัง อาจเป็นปัญหาสำคัญทางเศรษฐกิจได้ถ้ารัฐบาลไม่สามารถควบคุมรายได้และรายจ่ายให้บังเกิดผลตามที่ต้องการโดยเฉพาะปัญหาในเรื่องการขาดดุลต่าง ๆ การใช้นโยบายการคลัง และนโยบายการเงินของรัฐบาล มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกับนโยบายเศรษฐกิจ คือ ต้องมีการให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการจัดสรรทรัพยากร การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ การส่งเสริมการกระจายรายได้และการแก้ไขปัญหาความยากจน นโยบายการคลังประกอบด้วยมาตรการที่สำคัญ คือ มาตรการภาษีอากร มาตรการงบประมาณ และการใช้จ่ายของรัฐบาลและมาตรการก่อหนี้สาธารณะ มาตรการแต่ละประเภทมีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. มาตรการภาษีอากร รายได้ของรัฐบาล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ รายได้ที่เป็นภาษีอากร และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร สำหรับรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร ได้แก่ รายได้จากการขายสิ่งของและบริการของ รัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น ๆ เช่น ค่าปรับ รายได้เบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ส่วนรายได้ที่เป็นภาษีอากร แบ่งตามลักษณะการใช้จ่ายออกเป็น 2 ชนิด คือ ภาษีอากรทั่วไป ซึ่งเมื่อรัฐบาลจัดเก็บแล้วจะใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด

ก็ได้กับภาษีอากรเฉพาะอย่าง ซึ่งเมื่อรัฐบาลจัดเก็บแล้วต้องใช้เพื่อวัตถุประสงค์นั้นโดยเฉพาะรัฐบาลจัดเก็บภาษีอากรจากฐานภาษีต่าง ๆ ฐานภาษีเป็นหลักที่รัฐบาลใช้เป็นแนวทางในการประเมินภาษี ฐานภาษี ได้แก่ 1) ฐานรายได้ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล 2) ฐานการบริโภค เช่น ภาษีการขาย ภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีศุลกากร 3) ฐานความมั่งคั่งหรือทรัพย์สิน เช่น ภาษีที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง ภาษีรถยนต์ ภาษีโรงงาน ภาษีมรดก นอกจากนี้ในแง่โครงสร้างของภาษีแล้ว รัฐบาลอาจจัดเก็บภาษีในอัตราต่าง ๆ ก็ได้ อัตราภาษีมีอยู่ 3 แบบ คือ 1) อัตราภาษีถดถอย การเก็บอัตราภาษีแบบนี้หมายความว่า ถ้าฐานภาษีขยายใหญ่ขึ้น จะเก็บภาษีในอัตราลดลง 2) อัตราภาษีก้าวหน้า หมายความว่า ถ้าฐานภาษีขยายใหญ่ขึ้น จะเก็บภาษีในอัตรากว่าที่เพิ่มขึ้นเร็วกว่าอัตราการขยายตัวของฐานภาษี 3) อัตราภาษีตามสัดส่วน หมายความว่า ถ้าฐานภาษีขยายใหญ่ขึ้นจะเก็บภาษีในอัตรากว่าที่เป็นสัดส่วนเดียวกันกับฐานภาษีการพิจารณาภาษียังจำแนกภาษีออกเป็น 2 ประเภท คือ ภาษีทางตรง และภาษีทางอ้อม ทั้งนี้เพราะภาษีทั้ง 3 ประเภทมีวิธีการจัดเก็บ และมีผลกระทบต่างกัน ภาษีทางตรงมักมีวิธีการจัดเก็บจากฐานรายได้ทำให้ผู้เสียภาษีทราบจำนวนและจัดเก็บง่าย ภาษีทางตรงมีผลต่อการปลักภาระภาษีน้อยผู้เสียภาษีเป็นผู้รับภาระภาษีไว้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนภาษีทางอ้อมจะจัดเก็บจากฐานการบริโภคหรือการซื้อขายแลกเปลี่ยน ผู้เสียภาษีสามารถปลักภาระภาษีไปยังผู้บริโภคได้ โดยการบวกเข้าไปกับราคาสินค้า ทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้น ผู้รับภาระภาษีจริง ๆ จะไม่ค่อยทราบว่าเสียภาษีไปเท่าใดปฏิบัติการต่อการเสียภาษีทางอ้อมจะมีน้อยกว่าการเสียภาษีทางตรงการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดเก็บฐานภาษี และภาวะเศรษฐกิจ ถ้าเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองรัฐบาลก็สามารถจัดเก็บภาษีได้มาก ตรงกันข้าม ถ้าเศรษฐกิจถดถอยหรือตกต่ำรัฐบาลก็จัดเก็บภาษีได้น้อย รัฐบาลสามารถใช้มาตรการภาษีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจได้ เช่น เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำเกิดภาวะเงินฝืดรัฐบาลอาจลดการจัดเก็บภาษีลง และเพิ่มการใช้จ่ายมากขึ้น เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวหรือเมื่อเศรษฐกิจเกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลก็อาจจัดเก็บภาษีมากขึ้นเพื่อให้ปริมาณเงินลดลง นอกจากนี้รัฐบาลยังสามารถใช้มาตรการภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้โดยการเก็บภาษีจากฐานที่ปลักภาระภาษีได้ยาก ลดการจัดเก็บภาษีที่เป็นภาระแก่ผู้มีรายได้น้อยและเพิ่มการจัดเก็บภาษีคนร่ำรวย จัดเก็บภาษีอัตราก้าวหน้าในภาษีบางชนิด เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีทรัพย์สิน เป็นต้น ทางด้านการใช้จ่ายของรัฐบาล ก็อาจใช้จ่ายเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่คนส่วนมาก เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้มากขึ้น (กองเงิน สุทธิพิทักษ์, ม.ป.ป.; ติธรัตน์ สืบญาติ, 2568)

2. มาตรการงบประมาณและการใช้จ่ายของรัฐบาล งบประมาณ เป็นแผนการเงินที่สำคัญของประเทศซึ่งแสดงให้เห็นถึงแผนรายรับและรายจ่ายในแต่ละปี ปกติงบประมาณจะมีกำหนดเวลา 1 ปี งบประมาณรายจ่ายปกติ เรียกว่า งบประมาณรายจ่ายประจำปีบางครั้ง มีงบประมาณรายจ่ายพิเศษ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปี เรียกว่า งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม สำหรับประเทศไทยปีงบประมาณจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม และสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไปโดยทั่วไปนโยบายงบประมาณจะมีอยู่ 3 ประเภทคือ 1) งบประมาณสมดุล (Balanced Budget) หมายถึง รายได้และรายจ่ายของรัฐบาลมีจำนวนเท่ากัน 2) งบประมาณเกินดุล (Surplus Budget) หมายถึง รายได้ของรัฐบาลมีมากกว่ารายจ่าย 3) งบประมาณขาดดุล (Deficit Budget) หมายถึง รายได้ของรัฐบาลมีน้อยกว่ารายจ่าย งบประมาณขาดดุล เป็นแนวคิดการคลังสมัยใหม่ ซึ่งเชื่อว่าการคลังของรัฐบาลสามารถใช้จ่ายได้มากกว่ารายได้โดยการหารายรับอื่นมาใช้จ่ายได้ การเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นการกระตุ้นให้เศรษฐกิจขยายตัวและเกิดการผลิเพิ่มขึ้น การใช้จ่ายจะต้องไม่เพิ่มอำนาจซื้อเกินกว่าจุดที่มีการผลิตเต็มที่ เพราะถ้าหากเพิ่มอำนาจซื้อเกินกว่าจุดที่มีการผลิตเต็มที่แล้ว จะเท่ากับเป็นการเพิ่มปริมาณเงินโดยไม่มีการผลิตเพิ่ม

จะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ การใช้จ่ายของรัฐบาลเป็นการใช้จ่ายเงินจำนวนมาก จึงมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของรัฐบาล ถ้ารัฐบาลใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่อีกจะเกิดการกระจายรายได้ การใช้จ่ายของรัฐบาลยังมีผลต่อการจ้างงานและการพัฒนาประเทศยิ่งรัฐบาลมีบทบาทหน้าที่มากเท่าใดการใช้จ่ายของรัฐบาลก็ยิ่งเพิ่มขึ้นเท่านั้น การใช้จ่ายของรัฐบาลจะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการใช้จ่ายของรัฐบาล ถ้าการใช้จ่ายของรัฐบาลมีผลกระทบต่อการผลิตโดยตรงและมีผลต่อการเคลื่อนย้ายทรัพยากรในประเทศจะมีผลทำให้เกิดการผลิตและการจัดสรรทรัพยากรของประเทศ

3. มาตรการกีดกันสาธารณะ เมื่อรัฐบาลมีรายได้ไม่พอกับรายจ่ายรัฐบาลจะต้องทำการแสวงหารายได้เพิ่มเติม อาจกระทำโดยการจัดเก็บภาษีอากรเพิ่มเติมหรือแสวงหารายรับอื่นโดยการกู้ยืมเงินจากในประเทศหรือต่างประเทศ เมื่อรัฐบาลมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว รัฐบาลจะนำเงินออกมาใช้จ่ายในการบริโภคหรือการลงทุน หากพิจารณาในแง่ภาระหนี้ที่จะตกแก่คนรุ่นหลังการเก็บภาษีอากรเพิ่มและนำมาใช้จ่ายในการบริโภคภาระหนี้จะไม่ตกไปถึงคนรุ่นหลัง เพราะเป็นการเก็บภาษีอากรจากคนรุ่นปัจจุบันและนำไปใช้จ่ายในการบริโภคในเวลาเดียวกัน ผู้ที่ได้รับประโยชน์จึงได้แก่คนรุ่นปัจจุบัน แต่ถ้ารัฐบาลเก็บภาษีอากรเพิ่มแล้วนำไปใช้จ่ายในการลงทุนก็จะเป็นการเอาเปรียบคนรุ่นปัจจุบัน เนื่องจากผลประโยชน์ของการลงทุนจะตกอยู่กับคนรุ่นหลัง หากรัฐบาลกู้ยืมเงินภายในประเทศบริโภคในปัจจุบัน ผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็จะได้แก่คนรุ่นปัจจุบันโดยคนรุ่นหลังจะเป็นผู้แบกรับภาระหนี้แทนซึ่งไม่ยุติธรรมแก่คนรุ่นหลัง แต่ถ้ารัฐบาลกู้ยืมเงินภายในประเทศเพื่อใช้จ่ายในการลงทุนก็จะเป็นการยุติธรรมแก่คนรุ่นหลังเพราะคนรุ่นหลังเป็นทั้งผู้ได้รับประโยชน์จากการลงทุนและเป็นผู้แบกรับภาระหนี้ส่วนการกู้ยืมจากต่างประเทศถ้ากู้ยืมมาเพื่อใช้จ่ายในการบริโภคปัจจุบันแล้วภาระหนี้ต้องตกอยู่กับคนรุ่นหลังเป็นการกีดกันให้กับลูกหลาน แต่ถ้ากู้ยืมมาเพื่อการลงทุนคนรุ่นหลังก็จะเป็นผู้รับประโยชน์และเป็นผู้รับภาระหนี้ด้วย ในขณะเดียวกันถ้าหากผลประโยชน์ที่ได้รับมีมากกว่าภาระหนี้ก็เท่ากับเป็นการลงทุนเพื่อลูกหลานอันเป็นการมองการณ์ไกล สิ่งสำคัญของการกีดกันอยู่ตรงที่การได้รับผลประโยชน์คุ้มค่ากับการลงทุนไม่ให้เกิดการรวบไหลและได้ผลประโยชน์มากที่สุด ไม่เช่นนั้นการลงทุนจะเป็นภาระแก่สังคมได้เสมอ (กองเงิน สุทธิพิทักษ์, ม.ป.ป.)

การใช้จ่ายของภาครัฐเพื่อพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างสาธารณูปโภค ในขณะที่ปล่อยให้การฟื้นตัวในภาคเอกชนหรือระดับล่างเป็นไปตามกลไกตลาด มาเป็นการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับล่างโดยผ่านทางทางการพัฒนาสวัสดิการของสังคมโดยรวม (Welfare Economics) หรือเป็นนโยบายเชิงสวัสดิการ ซึ่งเปลี่ยนจากการจัดสรรในระดับมหภาคไปเป็นการจัดสรรสู่ระดับจุลภาคหรือการบริโภคระดับย่อย ซึ่งแม้ว่าโดยหลักการแล้ว ปัจจัยพื้นฐานนับว่ามีความสำคัญต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาว แต่การให้ความสำคัญต่อการใช้จ่ายในระดับจุลภาคอันนับว่าเป็นปัจจัยระยะสั้นก็ยังคงเป็นสิ่งที่ดีโดยนอกจากจะช่วยประคับประคองให้เศรษฐกิจยังสามารถขยายตัวต่อไปได้ ก็ยังมีคุณค่าทางด้านการเพิ่มคุณภาพชีวิตและสังคม

ทั้งนี้การประเมินประสิทธิผลของนโยบายในเชิงสวัสดิการดังกล่าว คงจะไม่สามารถพิจารณาได้จากตัวเลขทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีประเด็นในด้านคุณภาพ เช่น การมีที่อยู่อาศัยและมีบริการสาธารณสุข ที่ทำให้การประเมินมีความซับซ้อนมากขึ้น อย่างไรก็ตามในการดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นสวัสดิการของประชาชนนั้น รัฐยังต้องมีความระมัดระวังเกี่ยวกับขอบเขตของนโยบาย เพื่อไม่ให้เป็นผลเสียต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในระยะยาว เช่น อาจทำให้ประชาชนเพิ่มการบริโภคและลดการออม อันจะทำให้ช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนในระดับมหภาคเพิ่มมากขึ้น หรือทำให้ประชาชนเสียวินัยทางการ

ใช้จ่ายอันอาจนำไปสู่การมีภาระหนี้สินที่มากขึ้น ในขณะที่ตัวกันภาครัฐเองก็ควรต้องระงับการให้เงินอุดหนุนจากภาครัฐมากเกินไปจนทำให้ระดับหนี้ของรัฐเพิ่มสูงขึ้นจนเป็นปัญหาต่อความสามารถในการชำระหนี้ฐานะการคลัง และระดับหนี้สาธารณะในอนาคต (กองเงิน สุทธิพิทักษ์, ม.ป.ป.; ธาราภูมิ ดวงนิล, นิภาพรณ เจนสันติกุล และรักพงษ์ แสนศรี, 2568)

มาตรการแก้ไขหนี้ครัวเรือนในระบบของรัฐบาล

ในส่วนของการมาตรการแก้ไขหนี้ครัวเรือนในระบบของรัฐบาล พบว่า มีแนวทางแก้ไขหนี้ในระบบครอบคลุมลูกหนี้ทุกประเภท โดยแบ่งการช่วยเหลือตามคุณลักษณะและปัญหาของลูกหนี้ ได้แก่ ลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจาก Covid-19 กลายเป็นหนี้เสียและมีประวัติค้างอยู่ในเครดิตบูโร ทำให้ขอสินเชื่อได้ยากขึ้น จะได้รับความช่วยเหลือผ่านมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

1) มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยที่ได้รับผลกระทบจาก Covid-19 ตามโครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีอาชีพอิสระที่ได้รับผลกระทบจาก Covid-19 (โครงการฯ) ของธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยหากธนาคารได้ติดตามให้ลูกหนี้ NPLs รหัส 21 ของโครงการฯ ชำระหนี้ตามสมควรแล้ว ธนาคารจะนำงบประมาณที่ได้รับชดเชยความเสียหายจากรัฐบาลมาให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้เพื่อไม่ให้เป็น NPLs หรือหมดสิ้นภาระหนี้ที่เกิดจากโครงการฯ ต่อไป

2) มาตรการช่วยเหลือพักหนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบจาก Covid-19 โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institutions: SFIs) ดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ให้กับลูกหนี้ SMEs ซึ่งหากลูกหนี้ SMEs สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้อย่างน้อย 3 เดือน ลูกหนี้จะได้รับการพักชำระเงินต้นเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี โดยลูกหนี้ยังคงชำระดอกเบี้ย และลดดอกเบี้ยที่ร้อยละ 1 ต่อปี เป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี

กลุ่มที่มีรายได้ประจำแต่มีภาระหนี้จำนวนมากจนเกินศักยภาพในการชำระคืนหนี้ เช่น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำรวจ ทหาร เป็นต้น จะได้รับความช่วยเหลือผ่านมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

1) โครงการสินเชื่อสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อแก้ไขหนี้บุคลากรภาครัฐ โดยธนาคารออมสินจะสนับสนุนสภาพคล่องให้แก่สหกรณ์เพื่อนำไปปล่อยสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยพิเศษ และ Refinance หนี้จากธนาคารออมสินไปรวมหนี้เป็นหนี้สหกรณ์ ระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี ปลอดชำระเงินต้น 2 ปี

2) โครงการสินเชื่อสวัสดิการข้าราชการและบุคลากรภาครัฐอัตราดอกเบี้ยพิเศษ โดยหากหน่วยงานภาครัฐดำรงเงินฝากกับธนาคารออมสิน และข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเปิดบัญชีเงินเดือนกับธนาคารออมสินจะสามารถขอสินเชื่อสวัสดิการอัตราดอกเบี้ยพิเศษ

3) โครงการคลินิกแก้หนี้สำหรับลูกหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยและเจ้าหนี้บัตรเครดิตรายใหญ่เกือบทั้งหมดได้ร่วมกันช่วยปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้กับลูกหนี้ โดยนำเงินต้นคงค้างมาทำตารางผ่อนชำระใหม่ให้ยาวถึง 10 ปี และลดดอกเบี้ยจากร้อยละ 16-25 เหลือเพียงร้อยละ 3-5 เท่านั้น

4) การช่วยเหลือให้มีรายได้คงเหลือเพียงพอดำรงชีพ โดยผลักดันให้ส่วนราชการกำหนดหลักเกณฑ์หรือระเบียบการตัดเงินเดือนเพื่อชำระหนี้ของข้าราชการในสังกัด โดยต้องมีเงินเดือนคงเหลือในบัญชีอย่างน้อยร้อยละ 30 เพื่อให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

กลุ่มที่มีรายได้ไม่แน่นอนทำให้การชำระหนี้ไม่ต่อเนื่อง เช่น เกษตรกร ลูกหนี้เช่าซื้อและลูกหนี้เช่าแบบลีสซิงรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ลูกหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จะได้รับความช่วยเหลือผ่านมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

1) มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้เกษตรกร ซึ่งเป็นมาตรการที่ได้เริ่มดำเนินการแล้ว โดยลูกหนี้เกษตรกรที่มีต้นเงิน (Principle) รวมเป็นหนี้คงเหลือทุกสัญญารวมกัน ณ วันที่ 30 ก.ย. 66 ไม่เกิน 300,000 บาท ระยะเวลาพักชำระหนี้ 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 ต.ค. 66 ถึงวันที่ 30 ก.ย. 67 โดยขณะนั้นมีลูกหนี้เกษตรกรแสดงความประสงค์เข้าร่วมมาตรการจำนวน 1,588,903 ราย

2) มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้เช่าซื้อและลูกหนี้เช่าแบบลีสซิงรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยกระทรวงการคลังได้ร่วมกับ ธปท. ออกร่างพระราชกฤษฎีกาเพื่อให้ ธปท. จะมีอำนาจในการกำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจ เช่น ให้ผู้ประกอบการธุรกิจประกาศข้อมูลในเรื่องอัตราดอกเบี้ย อัตราส่วนลด และค่าบริการแจ้งและแสดงวิธีการและรายละเอียดในการคำนวณอัตราค่าบริการรายปี จัดทำบัญชี กำหนดเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น

3) มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ กยศ. โดย กยศ. ได้ดำเนินการช่วยเหลือลูกหนี้ เช่น การปรับโครงสร้างหนี้หรือแปลงหนี้ การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินเพิ่ม (เบี้ยปรับ) การยกเลิกผู้ค้ำประกันการกู้ยืม เป็นต้น โดย กยศ. คำนวณเงินผ่อนชำระของลูกหนี้ กยศ. ตามหลักเกณฑ์ใหม่ โดยหากลูกหนี้ที่พบว่าได้ผ่อนชำระหนี้มากกว่าจำนวนที่คำนวณใหม่แล้ว ถือว่าสามารถปิดบัญชีได้

สำหรับกลุ่มที่เป็นหนี้เสียคงค้างกับสถาบันการเงินมาเป็นระยะเวลานาน โดยมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้โดยบริษัทร่วมทุนระหว่าง SFIs และบริษัทบริหารสินทรัพย์ (บปส.) (Joint Venture Asset Management Company: JV AMC) โดยธนาคารแห่งประเทศไทยหรือร่วมกับกระทรวงการคลังและ SFIs เพื่อให้สามารถช่วยเหลือปิดจบหนี้ให้กับลูกหนี้ได้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น (กรมประชาสัมพันธ์, 2567)

แนวทางแก้ไขหนี้ในระบบของรัฐบาล

ตามที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีโครงการลงทะเบียนเพื่อแก้ไขปัญหานี้ในระบบ เพื่อให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยหนี้ กระทรวงการคลังมีมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหานี้ในระบบ ได้แก่ มาตรการช่วยเหลือและรองรับลูกหนี้ในระบบที่ผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยหนี้ในโครงการแก้หนี้ในระบบของรัฐบาลด้วยมาตรการสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือและรองรับลูกหนี้ในระบบ โดยธนาคารออมสินและ ธ.ก.ส. สนับสนุนสินเชื่อวงเงินสินเชื่อให้ลูกหนี้ในระบบที่ผ่านกระบวนการไกล่เกลี่ยหนี้ในโครงการแก้หนี้ในระบบของรัฐบาล รายไม่เกินรายละ 20,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อเดือน (Flat Rate) ปลอดชำระหนี้เงินต้นสูงสุด 6 งวดแรก (ชำระดอกเบี้ยปกติ) หรือเป็นไปตามเงื่อนไขที่ธนาคารกำหนด ระยะเวลาชำระคืนเงินงวดสูงสุดไม่เกิน 3 ปี

มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ในระบบที่ดำเนินการโดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ประกอบด้วย 1) โครงการสินเชื่อธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้ในระบบ โดยธนาคารออมสิน วงเงินสินเชื่อรายละไม่เกิน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยคงที่ (Flat Rate) ร้อยละ 0.75 ต่อเดือน ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ไม่เกิน 5 ปี หรือ 60 งวด พร้อมผ่อนปรนเกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อ 2) สินเชื่อเพื่อชำระหนี้สินในระบบ โดย ธ.ก.ส. วงเงินสินเชื่อรายละไม่เกิน 200,000 บาท กรณีสงวนรักษาที่ดินวงเงินสินเชื่อรายละไม่เกิน 500,000 บาท อัตราดอกเบี้ยเริ่มต้น Minimum Retail Rate (MRR) ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ไม่เกิน 12 ปี 3) สินเชื่อกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน โดย ธ.ก.ส. สนับสนุนสินเชื่อเพื่อสงวนรักษาที่ดินจากการจำนอง ขายฝาก หรือใช้ที่ดินเป็นประกัน วงเงินสูงสุด 2.5 ล้านบาทต่อราย อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี และลดลงในปีต่อไป ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ไม่เกิน 20 ปี 4) บริษัท มีที่ มีเงิน จำกัด เพื่อให้บริการขายฝากหรือให้สินเชื่อจดจำนองที่ดินอย่างเป็นธรรม โดยมีอัตราดอกเบี้ยเริ่มต้นที่ร้อยละ 7.5 ต่อปี และปลอดชำระเงินต้น 12 เดือน และสนับสนุนให้เจ้าหนี้ในระบบเข้าสู่ระบบด้วยมาตรการสนับสนุนให้

เจ้าหน้าที่ระบบขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพิโกไฟแนนซ์) โดยสามารถยื่นขอใบอนุญาตสินเชื่อพิโกไฟแนนซ์กับกระทรวงการคลังเพื่อประกอบธุรกิจตามกฎหมาย (กรมประชาสัมพันธ์, 2567)

นอกจากนี้กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สมาคมธนาคารไทย สมาคมธนาคารนานาชาติ สมาคมสถาบันการเงินของรัฐ รวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-Banks) ได้ร่วมกันผลักดันมาตรการชั่วคราวเพิ่มเติม ภายใต้ชื่อโครงการ “คุณสู้ เราช่วย” เพื่อให้ความช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยและ SMEs เฉพาะกลุ่ม โดยมีกลไกการส่งเสริมวินัยทางการเงินควบคู่ไปกับการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการเสียวินัยในการชำระหนี้ (moral hazard) ในภายหลังโดยโครงการ “คุณสู้ เราช่วย” ประกอบด้วย 2 มาตรการ

มาตรการที่ 1 “จ่ายตรง คงทรัพย์” ลดค่างวด 3 ปี ปีที่ 1 ชำระ 50% ของค่างวด ปีที่ 2 ชำระ 70% ของค่างวด ปีที่ 3 ชำระ 90% ของค่างวด โดยนำค่างวดไปตัดเงินต้นทั้งหมด ไม่เก็บดอกเบี้ย 3 ปี หากทำได้ตามเงื่อนไขตลอดมาตรการ

มาตรการที่ 2 “จ่าย ปิด จบ” ปรับโครงสร้างหนี้แบบผ่อนปรนและชำระหนี้ปิดบัญชีได้เร็วขึ้น เป็นการช่วยลดภาระหนี้ให้แก่ลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่เป็นหนี้เสีย (สถานะ NPL) แต่มียอดคงค้างหนี้ไม่เกิน 5,000 บาท โดยลูกหนี้จะต้องเข้ามาเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ เพื่อชำระหนี้บางส่วน หนี้ที่เข้าร่วมได้ (กรมประชาสัมพันธ์, 2567)

การปรับโครงสร้างระบบการให้สินเชื่อและการค้าประกันสินเชื่อควบคู่กับการแก้ไขหนี้

การปรับโครงสร้างระบบการให้สินเชื่อและการค้าประกันสินเชื่อควบคู่กับการแก้ไขหนี้ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสินเชื่อและได้รับความเป็นธรรมในการจัดการบริหารปัญหานี้สินของตนเองอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทาง ดังนี้

1) หลักเกณฑ์การให้สินเชื่ออย่างรับผิดชอบและเป็นธรรม (Responsible Lending) และแนวทางการช่วยเหลือลูกหนี้สินเชื่อบุคคลที่มีปัญหาหนี้เรื้อรัง (Persistent Debt: PD)

2) แนวทางการยกระดับการค้าประกันสินเชื่อ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ง่ายขึ้น

3) การขยายขอบเขตข้อมูลเครดิตบูโรฯ โดยสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถใช้ข้อมูลอื่น (Alternative Data) ประกอบการพิจารณาสินเชื่อได้ เช่น ประวัติชำระค่าสาธารณูปโภค ค่าน้ำ-ค่าไฟ ข้อมูลรายได้ เป็นต้น เพื่อให้สะท้อนความตั้งใจและความสามารถในการชำระสินเชื่อจริง

4) การสนับสนุนให้สหกรณ์ส่งข้อมูลให้แก่บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (National Credit Bureau: NCB) และปรับปรุงหลักการบูรณสิทธิของสหกรณ์ในการตัดเงินเดือนหรือค่าจ้างเพื่อชำระหนี้ที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย และเหมาะสมกับต้นทุนทางการเงินของผู้ให้สินเชื่อแต่ละราย (บูรณสิทธิ คือ สิทธิของเจ้าหนี้ในการที่จะได้รับชำระหนี้อันค้างชำระแก่ตน จากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ) (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดราชบุรี, 2567)

ทั้งนี้แนวทางการแก้ไขหนี้ครัวเรือนอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเสนอ ประกอบด้วย 2 แนวทางหลัก สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ยกระดับข้อมูลหนี้สินครัวเรือนที่จัดเก็บในระบบฐานข้อมูลของ NCB: เพื่อส่งเสริมการมีหนี้ที่สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในระดับที่เหมาะสมกับรายได้ ไม่เกินกำลังในการชำระคืน รวมถึงออกแบบมาตรการที่จะเข้ามาช่วยเหลือลูกหนี้ได้อย่างตรงจุดและทันการณ์ รองรับกับมาตรการระยะกลางและระยะ

ยาวของภาครัฐ อันจะก่อให้เกิดการบูรณาการการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ควรยกระดับข้อมูลหนี้สินครัวเรือนที่จัดเก็บในระบบฐานข้อมูลของ NCB โดย 1) กำหนดให้ผู้ให้บริการสินเชื่อบางรายที่ยังไม่เข้าเป็นสมาชิกของ NCB เช่น สหกรณ์ Non-Banks เป็นต้น นำส่งข้อมูลเครดิตในระดับลูกหนี้เช่นเดียวกันกับสมาชิกของ NCB รายอื่น ๆ ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดความเหลื่อมล้ำของการได้มาซึ่งภูมิสิทธิ์ด้วยโครงสร้างของกฎหมายที่ก่อให้เกิดการกระตุ้นให้ก่อหนี้เกินความจำเป็นหรือเกินกำลัง และ 2) ปรับปรุงและเพิ่มเติมการจัดทำฐานข้อมูลภาวะหนี้ในระบบของครัวเรือน เพื่อให้ผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาระหนี้สินที่แท้จริง ซึ่งการยกระดับข้อมูลหนี้ครัวเรือนเป็นจุดตั้งต้นของการวางกรอบนโยบายที่แก้ปัญหาเชิงโครงสร้างที่นำไปสู่การแข่งขันที่เป็นธรรม ทั้งกับลูกหนี้และผู้ให้บริการสินเชื่อ

2. การสร้างความสามารถในการแข่งขันและการยกระดับรายได้: การแก้ไขปัญหาหนี้สินของครัวเรือนจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างความสามารถในการแข่งขันและการยกระดับรายได้ซึ่งประกอบด้วย (1) การส่งเสริมให้แรงงานยกระดับทักษะฝีมือแรงงานและมีกระบวนการการรับรองระดับฝีมือแรงงาน เพื่อที่จะนำไปสู่ระดับค่าจ้างที่สูงขึ้นโดยที่ทุกฝ่ายยังแข่งขันได้ (2) การดูแลให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานของธุรกิจรายใหญ่ได้รับความเป็นธรรมในการทำการค้าและมีความโปร่งใสในเรื่องเทอมทางการค้า โดยเฉพาะธุรกิจรายใหญ่กลุ่มที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และ/หรือเป็นสมาชิกของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย (3) ธุรกิจรายใหญ่ควรมีบทบาทในการดูแล คู่ค้าที่เป็นผู้ประกอบการ SMEs ให้สามารถปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจ และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันไปพร้อมกัน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะนำไปสู่การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและยกระดับรายได้ของผู้ประกอบการ SMEs อย่างยั่งยืน (สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการเรียนรู้และเตือนภัย ภาคเหนือ, 2567)

อย่างไรก็ตามสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2567) ระบุว่า การบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคในปี 2568 ควรให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนภาคการส่งออกให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือมาตรการกีดกันทางการค้า โดย (1) ขับเคลื่อนการส่งออกสินค้าที่มีศักยภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก (2) ติดตามและประเมินสถานการณ์ของมาตรการกีดกันทางการค้าอย่างใกล้ชิด (3) ส่งเสริมการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีภายใต้ความตกลงทางการค้าเสรีที่มีอยู่ รวมทั้งเร่งรัดการเจรจาที่กำลังอยู่ในขั้นตอน และศึกษาการเจรจากับประเทศคู่ค้าสำคัญใหม่ ๆ (4) ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานตามข้อกำหนดของประเทศผู้นำเข้า และ (5) ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจบริหารจัดการความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนการปกป้องภาคการผลิตจากการท่วมตลาดและการใช้นโยบายการค้าที่ไม่เป็นธรรม โดย (1) ปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบคุณภาพสินค้านำเข้า (2) ยกระดับมาตรการกำกับดูแลผู้ประกอบการจากต่างประเทศ (3) ตรวจสอบและเฝ้าระวังการท่วมตลาดจากประเทศผู้ส่งออก และ (4) ป้องกันการลักลอบนำเข้าสินค้าที่ผิดกฎหมายการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาคในปี 2568 ควรให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการลงทุนภาคเอกชน โดย (1) เร่งสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนต่างชาติ (2) เร่งรัดการลงทุนที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน (3) เร่งรัดโครงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ (4) พัฒนาระบบนิเวศที่เหมาะสมเพื่อดึงดูดอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย และ (5) เพิ่มผลิตภาพการผลิตผ่านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงการดูแลเกษตรกรและสนับสนุนการปรับตัวในการผลิตภาคเกษตรโดย (1) เร่งรัดการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผ่านเงินชดเชยและปัจจัยการผลิตภายหลังประสบภัยพิบัติ (2) เตรียมการรองรับความผันผวนของสภาพดินฟ้าอากาศ (3) ขับเคลื่อนการ

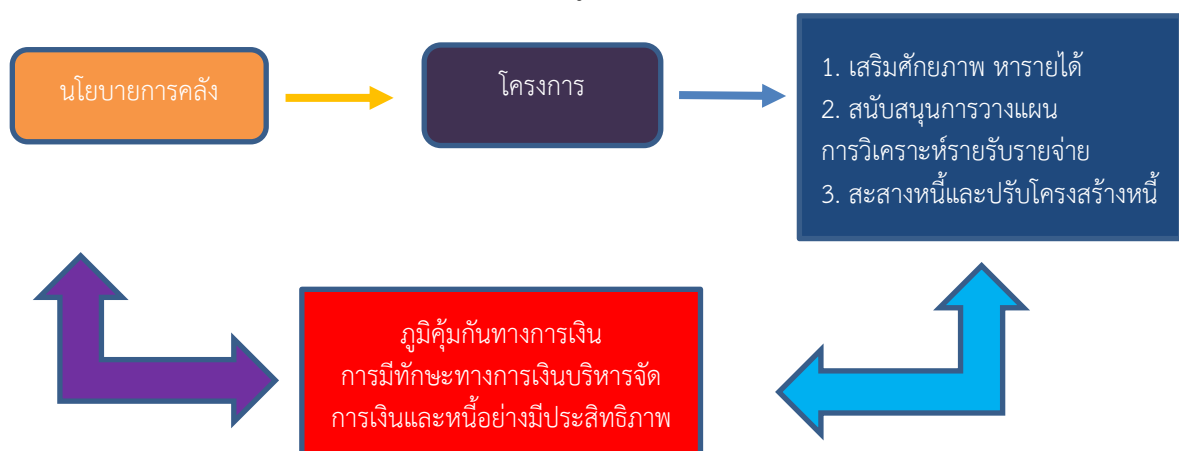
ส่งออกสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูป และ (4) ส่งเสริมการปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ และปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตที่มีมูลค่าสูงการให้ความช่วยเหลือธุรกิจ SMEs ที่ประสบปัญหาด้านการเข้าถึงสภาพคล่องเนื่องจากคุณภาพสินค้าเปลี่ยนแปลงต่อเนื่อง

บทสรุป

จากนโยบายการคลังและมาตรการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาหนี้สินโดยแบ่งการช่วยเหลือตามคุณลักษณะและปัญหาของลูกหนี้ ซึ่งปัญหานี้สิน รัฐบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินของภาคเกษตร ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนโดยมาตรการสำคัญ ตัวอย่าง การพักหนี้เกษตรกรตามเงื่อนไขและคุณสมบัติที่เหมาะสม มาตรการช่วยประคองภาระหนี้สินและต้นทุนทางการเงินสำหรับภาคประชาชน มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้สินของกลุ่มอื่น ๆ อย่างไรก็ตามภาวะหนี้สินครัวเรือนของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประชาชนกลับมีรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ที่ต่ำลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในระดับมหภาค การใช้นโยบายการคลังของรัฐบาลเป็นนโยบายทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับการใช้จ่ายของรัฐบาล ภาษีอากรและการก่อหนี้สาธารณะ ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการคลังเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการรักษาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ และการจัดสรรทรัพยากรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม ดังนั้นการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือนจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ไม่ควรมองข้ามทั้งในเชิงของการแก้ไขปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ การส่งเสริมวินัยทางการเงินของประชาชน ซึ่งจำเป็นจะต้องสร้างความรู้ทางการเงินโดยเฉพาะการบริหารหนี้สินครัวเรือนเพื่อนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงิน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

แนวทางการจัดการหนี้ครัวเรือน ควรมีการกำหนดนโยบายการคลังที่เน้นการแก้ไขปัญหาทั้งในระดับบุคคลและชุมชน ได้แก่ การจัดการทางการเงินส่วนบุคคล การสำรวจหนี้สิน การวิเคราะห์รายรับรายจ่าย การวางแผนชำระหนี้ การวิเคราะห์สถานภาพทางการเงินก่อนก่อหนี้ การมีสติและยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเจรจาและปรับโครงสร้างหนี้ การเจรจากับเจ้าหนี้เพื่อขอปรับโครงสร้างหนี้ การเพิ่มศักยภาพและรายได้ การพัฒนาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ โดยหน่วยงานรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนมาตรการเพื่อให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางการเงินแสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 นโยบายการคลังกับการแก้ไขปัญหาหนี้ครัวเรือน

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (2567). ผลงานรัฐบาล เปิดประชาชนแก้หนี้ร่วมโครงการ “คุณสู้ เราช่วย” 5 ขั้นตอน ลงทะเบียน พื้นฟูคุณภาพชีวิต. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/33/iid/348119>
- กองเงิน สุทธิพิทักษ์. (ม.ป.ป.). เอกสารวิชาการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมสนับสนุน การดำเนินงานของคณะกรรมการธิการ เรื่อง นโยบายการคลังและงบประมาณ. กลุ่มงาน คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ สำนักกรรมการธิการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร.
- จิรารัตน์ ไชยสาส์. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดภาระหนี้สินของประชาชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). สถานการณ์หนี้ครัวเรือนไทย. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-67-2/2567-info-debt-situation.html>
- ธราภูมิ ดวงนิล, นิภาพรณ เจนสันติกุล และรักพงษ์ แสนศรี. (2568). การใช้นโยบายการคลังเพื่อลดความ เหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม: ภาพสะท้อนหลังจากวิกฤตต้มยำกุ้งและโควิด 19. วารสาร เมธีวิจัย. 2(3), 118-128.
- ธิดารัตน์ สืบญาติ. (2568). การบริหารการคลังและงบประมาณ. นครปฐม: มหาวิทยาลัย ราชภัฏ นครปฐม.
- ปัทมา กลานรงค์. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ครัวเรือนจากบัตรเครดิตของคนวัยทำงานในเขต สาทร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มารีสา สกลวัฒนา. (2564). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ กรณีศึกษาของกลุ่มพนักงานวัยเริ่ม ทำงานของบริษัทเอกชน. สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทาง สังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฤทธิชัย กิจเจริญทรัพย์. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยนโยบายกับหนี้ครัวเรือน. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://setthasarn.econ.tu.ac.th/blog/detail/696>
- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการเรียนรู้และเตือนภัย ภาคเหนือ. (2567). กรม. ไฟเขียวมาตรการ แก่หนี้บ้าน รยนต์ SMEs. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://edulampang.prd.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/347309>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). ภาพเศรษฐกิจไทยใน ไตรมาสที่สาม ของปี 2567 และแนวโน้มปี 2567-2568. สืบค้นเมื่อ 9 กรกฎาคม 2568, เข้าถึงได้จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=15870
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์. (2567). สถานการณ์หนี้ครัวเรือนและหนี้ภาคธุรกิจ ของไทยและผลกระทบต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันของเศรษฐกิจ. สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://uat.tpsso.go.th/document/2405-0000000017>
- อธิพันธ์ วรรณสุริยะ. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของครัวเรือนไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ. 16(4), 139-158.

อธิภัทร มุทิตาเจริญ. (2567). นโยบายสาธารณะกับหน้ภาครัฐ : ปัญหาการ “มองสั้น” ของรัฐไทย การมองสั้นเชิงนโยบายเป็นอุปสรรคของการพัฒนา ถึงเวลาสร้างกลไกที่ผลักดันให้นักการเมืองมีวิสัยทัศน์ระยะยาว เพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของไทย. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2568, เข้าถึงได้จาก

<https://www.pier.or.th/abridged/2024/11/>

Thai PBS. (2568). หนี้ครัวเรือนไทยสูงสุตรอบ 4 ปี เฉลี่ยบ้านละ 7.4 แสนบาท. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/356924>